

Sygn. akt I DO 19/20

UCHWAŁA

Dnia 9 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Wygoda

Protokolant starszy sekretarz sądowy Renata Szczegot

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 9 czerwca 2020 r. wniosku oskarżyciela subsydiarnego, o podjęcie uchwały w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Rejonowego w Ł. H. W., za czyn polegający na tym, że: „poświadczyła nieprawdę w ten sposób, iż jako sędzia Sądu Rejonowego w Ł. w sprawie o sygn. akt III RC (...) podpisała dokumenty z datą 25 września 2017 r., mimo, iż dokument ten powstał w dniu 26 września 2017 r. tj. o czyn z art. 271 § 1 k.k.” oraz czyn polegający na tym, że: „nadużywając uprawnień procesowych nie przestrzegając obowiązku bezstronności i obiektywizmu jako sędzia Sądu Rejonowego w Ł. w sprawie o sygn. akt III RC (...) wielokrotnie naruszała uprawnienia procesowe P. P. czym działała na jego szkodę tj. o czyn z 231 § 1 k.k”.

na podstawie art. 80 i art. 110 § 2a ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U.2020.365 t.j. ze zm).

uchwalił:

powyższego wniosku nie uwzględnić.

UZASADNIENIE

W dniu 16 października 2017 r. adwokat P. P. skierował do Prokuratury Rejonowej w Ł. zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa przez sędziego Sądu Rejonowego w Ł. – H. W. oraz kierownika sekretariatu Sądu Rejonowego w Ł. I. M. W wywiedzionym przez siebie zawiadomieniu adwokat P. P. wskazał, iż: „w dniu 25 września 2017 r. do sprawy sądowej o sygn. III RC (...), w której był stroną adw. K. K. o godz. 17:00 złożyła pismo procesowe m.in. z wnioskami dowodowymi

dotyczącymi zwrócenia się do szpitala i policji w celu uzyskania określonych dokumentów. Dokumenty uwzględniające te wnioski zostały sporządzone przez I. M. tego samego dnia bez zgody sędziego referenta H. W., której wówczas nie było w pracy”. Według zawiadamiającego: „aby zalegalizować te bezprawne działania I. M. następnego dnia, tj. 26 września 2017 r. sędzia H. W. wydała zarządzenie o sporządzeniu ww. dokumentów, które już zostały sporządzone poprzedniego dnia bez jej zgody, a następnie poświadczyła nieprawdę podpisując dwa dokumenty, które noszą datę 25 września 2017 r., a które tego dnia nie mogły powstać, bo sędzi H. W. po godz. 17 nie było w miejscu pracy”. Zdaniem zawiadamiającego: „postępowanie I. M. i H. W. uzasadniają przypuszczenie o korupcyjnych ich powiązaniach z adw. K. K. (...). O powiązaniach tych może również wiele powiedzieć zapis monitoringu wewnętrznego i zewnętrznego budynku sądu (...). O bliskich powiązaniach ww. osób świadczą również zeznania złożone przez K. K. i I. M. na rozprawie w dniu 16 października 2017 r. w sprawie o sygn. akt: III RC (...)”. Ponadto, w zawiadomieniu adwokat P. P. wskazał na dowody, które jego zdaniem należy zabezpieczyć w sprawie. Wniósł także o dopuszczenie go do udziału w postępowaniu dotyczącym tegoż zawiadomienia w charakterze pokrzywdzonego (akta 1 Ds. (...) k. 4-5).

Sprawa została zarejestrowana w Komendzie Powiatowej Policji w R. pod sygnaturą (...), która przeprowadziła czynności sprawdzające, z których w dniu 2 grudnia 2017 r. sporządzono notatkę. W toku tych czynności dokonano rozpytania I. M. oraz ustalono, iż: „w sprawie sygn. akt III RC (...) odbyła się do tej pory tylko jedna rozprawa i nie zapadły w niej żadne decyzje końcowe czy też wyrok”. Dokonano analizy zakresu uprawnień kierownika sekretariatu w oparciu o Zarządzenie Ministra Sprawiedliwości. i ustalono, iż w zachowaniu, o którym mowa w zawiadomieniu brak jest znamion czynu zabronionego (akta 1 Ds. (...) k. 24).

Postanowieniem z dnia 2 grudnia 2017 r. sygn. PR 1 Ds (...) Prokuratura Rejonowa w R. odmówiła wszczęcia postępowania wobec braku znamion czynu zabronionego w sprawie z zawiadomienia adw. P. P. o możliwości popełnienia przestępstwa mającego polegać na:

- przekroczeniu w dniu 25 września 2017 r. uprawnień przez kierownika sekretariatu III Wydziału Rodzinneho i Nieletnich Sądu Rejonowego w Ł. w sprawie

sygn. akt III Rc (...) z powództwa A. W. o ustalenie ojcostwa i alimentów małoletniego A. W., tj. o czyn z art. 231 §1 k.k.

- przekroczenia uprawnień i wystawienie dokumentów poświadczających nieprawdę przez Sędziego Sądu Rejonowego w Ł. III Wydział Rodzinny i Nieletnich w sprawie sygn. akt III RC (...) z powództwa A. W. o ustalenie ojcostwa i alimentów na małoletniego A. W., tj. o czyn z art. 231 §1 k.k. w zb. z art. 271 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. (akta 1 Ds. (...) k. 25-26).

Zażaleniem z dnia 17 grudnia 2017 r. adw. P. P. zaskarżył postanowienie z dnia 2 grudnia 2017 r. sygn. PR 1 Ds (...) o odmowie wszczęcia śledztwa. W wywiedzionym przez siebie zażaleniu adw. P. P. zarzucił zaskarżonemu postanowieniu obrazę przepisów prawa procesowego, a mianowicie uznanie, iż czyn nie nosi znamion czynu zabronionego oraz zaniechanie wszechstronnego wyjaśnienia sprawy i zaniechanie zebrania, zabezpieczenia i utrwalenia dowodów. Skarżący zarzucił także: „brak dokonania jakichkolwiek ustaleń faktycznych oraz nieprzeprowadzenie jakiegokolwiek postępowania w kierunku istnienia korupcji wskazanego w zawiadomieniu” (akta 1 Ds. (...) k.35).

Postanowieniem z dnia 24 maja 2018 r. Sąd Rejonowy w Ł. uchylił postanowienie Prokuratury Rejonowej w R. sygn. PR 1 Ds (...) z dnia 2 grudnia 2017 r. W uzasadnieniu swojego postanowienia Sąd Rejonowy w Ł. wskazał, iż: „zarzuty zawarte w środku odwoławczym należy ocenić jako częściowo zasadne (...). Podstawowym zarzutem wobec prowadzącego postępowanie przygotowawcze było naruszenie art. 297 k.p.k., który to zarzut należy w pełni podzielić. (...) Bez względu na to na ile prawdopodobne wydają się tezy zawiadomienia prowadzącemu postępowanie, każdy wyodrębniony element informacji o podejrzeniu popełnienia przestępstwa winien znaleźć swoją ocenę i analizę w postanowieniu kończącym to postępowanie, czego wymaga m.in. art. 297 k.p.k.”. (akta 1 Ds. (...) k. 43-44).

Postanowieniem z dnia 13 lipca 2018 r. Prokuratura Rejonowa w R. wszczęła śledztwo sygn. PR 1 Ds (...) „w sprawie przekroczenia uprawnień, wystawienia dokumentów poświadczających nieprawdę, przyjęcia korzyści majątkowej w związku z pełnieniem funkcji publicznej kierownika sekretariatu III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego w Ł., sędziego tego Sądu oraz

pełnomocnika w sprawie sygn. akt III Rc (...) tego Sądu, tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k. i inne” (akta 1 Ds. (...) k.45).

Zarządzeniem asesora Prokuratury Rejonowej w R. sygn. PR 1 Ds (...) powierzono przeprowadzenie poszczególnych czynności śledztwa Komendzie Powiatowej Policji w R. (akta 1 Ds. (...) k.46).

Postanowieniem z dnia 31 grudnia 2018 r. Prokuratura Rejonowa w R. umorzyła postępowanie sygn. akt PR 1 Ds (...) dot. ww. zawiadomienia o możliwości popełnienia przez sędzię H. W. przestępstwa z art. 271 § 1 k.k. i art. 231 § 1 k.k. na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. (brak znamion czynu zabronionego). W toku przeprowadzonego postępowania oględzinom poddano zapisy rozprawy z dnia 16 października 2017 r. w sprawie III RC (...), przesłuchano w charakterze świadka adwokat K. K., I. M., zawiadamiającego P. P., sędzię H. W., dokonano ustaleń w zakresie połączeń telefonicznych pomiędzy osobami, których dotyczy postępowanie, dokonano analizy zapisów monitoringu pomieszczeń Sądu Rejonowego w Ł. W uzasadnieniu postanowienia o umorzeniu wskazano, iż: „dokonując szczegółowej analizy materiału dowodowego zgromadzonego w toku śledztwa, nie sposób dopatrzeć się w zachowaniu funkcjonariuszy znamion występku stypizowanego w art. 231 § 1 k.k. jak i innego przestępstwa określonego w kodeksie karnym czy też w ustawach szczególnych. (...) należy podkreślić, że zgromadzony materiał dowodowy jednoznacznie wskazuje, że nie doszło do wypełnienia znamion występku stypizowanego w art. 231 § 1 k.k., art. 271 § 1 k.k. (akta 1 Ds. (...) k.194,197).

Adwokat P. P. zażaleniem z dnia 27 stycznia 2019 r. zaskarżył postanowienie Prokuratora Rejonowego w R. z dnia 31 grudnia 2018 r. zarzucając mu: obrazę przepisów prawa procesowego, m.in. zaniechanie zebrania, zabezpieczenia i utrwalenia dowodów dla sądu, w szczególności nie dopuszczenie dowodu z zeznań A. W., brak obiektywizmu i stronniczość, świadome przyjęcie niewłaściwej kwalifikacji prawnej czynu, błędy w ustaleniach faktycznych (kserokopia akt II Kp (...), poprz. sygn. (...) – k. 16).

W związku z powyższym adwokat P. P. w dniu 20 lutego 2019 r. wniósł subsydiarny akt oskarżenia przeciwko sędzi Sądu Rejonowego w Ł. – H. W., oskarżając w nim ww. sędzię o to, że:

- „poświadczyła nieprawdę w ten sposób, iż jako sędzia Sądu Rejonowego w Ł. W sprawie sygn. akt III RC (...) podpisała dokumenty z datą 25 września 2017 r., mimo, iż dokument ten powstał w dniu 26 września 2017 r., tj. o czyn z art. 271 § 1 k.k.”, oraz o to, że: „nadużywając uprawnień procesowych oraz nie przestrzegając obowiązku bezstronności i obiektywizmu jako sędzia Sądu Rejonowego w Ł. w sprawie o sygn. akt III RC (...) I oraz w sprawie o sygn. akt: III RC (...) wielokrotnie naruszała uprawnienia procesowe P. P. czym działała na jego szkodę, tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k.”.

Postanowieniem z dnia 14 stycznia 2020 r. sygn. akt II Kp (...) Sąd Rejonowy w Ł. utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie z dnia 31 grudnia 2018 r. sygn. PR 1 Ds (...) Prokuratury Rejonowej w R. o umorzeniu śledztwa (akta II Kp (...) – k. 94).

Wnioskiem z dnia 18 marca 2020 r. adw. P. P. wystąpił o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Rejonowego w Ł. H. W. za czyny opisane w ww. subsydiarnym akcie oskarżenia przeciwko sędzi H. W. (k. 2).

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Sąd Najwyższy na wstępie stwierdza, iż rozpoznawany w niniejszym postępowaniu wniosek adw. P. P. kwalifikował się do odmowy jego przyjęcia zarządzeniem Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej w trybie określonym w art. 80 § 2a prawa o ustroju sądów powszechnych jako oczywiście bezzasadny. Wniosek ten nie został bowiem złożony przez uprawnionego oskarżyciela. Wnioskodawca adw. P. P. nie nabył bowiem uprawnienia do skierowania przeciwko sędzi H. W. tzw. subsydiarnego aktu oskarżenia, o którym mowa w art. 55 § 1 k.p.k. o przestępstwa wskazane we wniosku rozpoznawanym w niniejszym postępowaniu. Bezzasadność wniosku o uchylenie immunitetu może polegać nie tylko na braku wystarczających podstaw faktycznych, ale i wynikać z przyczyn proceduralnych (por. Postanowienie Sądu Najwyższego z 28 września 2007, sygn. SND 1/07, LEX nr: 471806).

Z przedstawionego powyżej stanu faktycznego bezspornie wynika, iż nie doszło do skutecznego wniesienia przez adw. P. P. subsydiarnego aktu oskarżenia przeciwko sędzi H. W. do Sądu Rejonowego w Ł. Art. 330 § 2 k.p.k. w brzmieniu

obowiązującym w momencie (tj. w dniu 20 lutego 2019 r.) skierowania przez adw. P. P. aktu oskarżenia, uzależniał istnienie legitymacji procesowej pokrzywdzonego do wniesienia aktu oskarżenia od ponownego wydania przez prokuratora postanowienia o umorzeniu postępowania przygotowawczego lub postanowienia o odmowie jego wszczęcia po uprzednim uchyleniu przez sąd postanowienia o umorzeniu postępowania przygotowawczego lub postanowienia o odmowie jego wszczęcia.

Zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie Sądu Najwyższego stanowiskiem, które Sąd Najwyższy w niniejszym składzie w pełni podziela „Uprawnienie do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia powstaje jedynie wówczas, gdy umorzenie postępowania lub odmowa wszczęcia postępowania nastąpi po raz kolejny w takiej samej formie, tj. dwukrotnie zostanie wydane postanowienie o umorzeniu postępowania lub postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania, a następnie po jego wszczęciu na skutek uwzględnienia środka zaskarżenia na odmowę wszczęcia, postępowanie zostało prawomocnie umorzone (Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 2014 r. sygn. SNO 44/14 i cyt. tam orzecznictwo, LEX nr: 1598713). „Wniesienie aktu oskarżenia w sprawie o czyn z oskarżenia publicznego, pomimo że nie zachodzą warunki przewidziane w art. 55 §1 k.p.k. powoduje, że zachodzi ujemna przesłanka procesowa z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w postaci braku skargi uprawnionego oskarżyciela (Wyrok Sądu Najwyższego z 20 marca 2013 r. sygn. IV KK 42/13, LEX nr: 1292224).

Z przedstawionego powyżej stanu faktycznego bezspornie wynika, iż adw. P. P. uprawnionym oskarżycielem nie jest. Adwokat P. P. skierował do Sądu Rejonowego w Ł. subsydiarny akt oskarżenia przeciwko sędzi H. W. w dniu 20 lutego 2019 r., a więc jeszcze przed rozpoznaniem przez Sąd Rejonowy w Ł. jego zażalenia na postanowienie z dnia 31 grudnia 2018 r. o umorzeniu śledztwa sygn. PR 1 Ds (...) Prokuratury Rejonowej w R., w sprawie dotyczącej rzekomego popełnienia przez sędzię H. W. czynów zabronionych na szkodę adw. P. P. Już z faktu skierowania przez pokrzywdzonego adw. P. P. aktu oskarżenia, o którym mowa powyżej, jeszcze przed rozpoznaniem zażalenia na postanowienie o umorzeniu śledztwa przez właściwy sąd, wynika, że akt ów nie pochodził od osoby uprawnionej w rozumieniu art. 55 k.p.k. Z brzmienia art. 55 §1 k.p.k. wynika

jednoznacznie, iż pokrzywdzony może skierować subsydiarny akt oskarżenia dopiero po ponownym umorzeniu postępowania przygotowawczego. Wniesienie aktu oskarżenia jeszcze przed rozpoznaniem „pierwszego” zażalenia na „pierwsze” postanowienie o umorzeniu postępowania przygotowawczego jest niedopuszczalne. Ponadto zaznaczyć należy, że zażalenie pokrzywdzonego z dnia 27 stycznia 2019 r., na postanowienie o umorzeniu śledztwa, nie zostało przez Sąd Rejonowy w Ł. uwzględnione, który to orzeczeniem z dnia 14 stycznia 2020 r. sygn. II Kp (...) utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie. W konsekwencji tego nie mogło już dojść do ponownego wydania przez prokuraturę postanowienia o umorzeniu postępowania przygotowawczego, co uprawniłoby pokrzywdzonego do skierowania subsydiarnego aktu oskarżenia przeciwko sędzi H. W. Gdyby sąd uchylił postanowienie z 31 grudnia 2018 r. o umorzeniu śledztwa PR 1 Ds (...) i nakazał prokuraturze kontynuowanie postępowania przygotowawczego, która następnie nie znajdując podstaw do wniesienia aktu oskarżenia ponownie wydałaby postanowienie o umorzeniu śledztwa. wówczas pokrzywdzony adw. P. P. uzyskałby na podstawie art. 330 § 2 k.p.k. uprawnienie do wniesienia aktu oskarżenia, o którym mowa w art. 55 § 1 k.p.k. Wówczas obligowałby to sąd dyscyplinarny do merytorycznego odniesienia się do wskazanych we wniosku pokrzywdzonego faktów i dowodów uzasadniających zdaniem wnioskodawcy zaistnienie uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa przez sędzię H. W. i rozstrzygnięcie w przedmiocie wyrażenia zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej za wskazane we wniosku przestępstwa. W sytuacji, w której jak wykazano powyżej, wniosek o zezwolenie na pociągnięcie sędzi H. W. do odpowiedzialności karnej nie pochodzi od uprawnionego oskarżyciela, uznać go należy za bezzasadny z przyczyn formalnych.

Z tych też względów, Sąd Najwyższy uchwalił jak w sentencji.